

### 1. Devarim 14:1

בְּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגַּדְדוּ וְלֹא תִשְׂיֵמוּ קַרְתְּהָ בֵּין עֵינֵיכֶם לְמֹת:

You are children of the LORD your G-d. You shall not gash yourselves or shave the front of your heads because of the dead.

### 2. Yevamot 13b

אמר ליה ר"ל לר' יוחנן איקרי כאן (דברים יד, א) לא תתגודדו לא תעשו אגודות אגודות

Reish Lakish said to Rabbi Yoḥanan: I should read here the verse: "You shall not cut yourselves [*titgodedu*]"

(Deuteronomy 14:1), which is interpreted as meaning: **Do not become numerous factions [*agudot*]**. In other words, the Jewish people should be united, rather than divided into disparate groups that act in different ways.

### 3. Rambam, Laws of Idolatry 12:14

בְּכֹלל אֲזַהֲרָה זֶה שְׁלֵא יִהְיוּ שְׁנֵי בְּתֵי דִינִין בְּעִיר אַחַת זֶה נוֹהֵג כְּמִנְהַג זֶה וְזֶה נוֹהֵג כְּמִנְהַג אַחֵר. שֶׁדָּבָר זֶה גֹרֵם לְמַחְלֻקוֹת גְּדוּלוֹת שְׁנֵאָמַר "לֹא תִתְגַּדְדוּ" לֹא תַעֲשׂוּ אֲגָדוֹת אֲגָדוֹת:

(14) Included in this prohibitive commandment is also a warning that there shall not be two tribunals in one city, one following one set of customs and the other following another set of customs, for such practice causes great divisions, even as it is said: "Ye shall not cut (divide) yourselves" (Ibid.), ye shall not multiply divisions.

### 4. Rashi, Yevamot 13b

דנראה כנוהגין ב' תורות

For it looks like they are practicing 2 Torahs

### 5. Rabbi Ben-Tzion Meir Chai Uziel, First Sephardic Chief Rabbi of Israel, in Yayin HaTov 7 to R. Yitzchak Nissim

Ben-Zion Meir Hai Uziel (Hebrew: **בן ציון מאיר חי עוזיאל**, born 23 May 1880, died 4 September 1953) was the Sephardi chief rabbi of Mandatory Palestine from 1939 to 1948, and of Israel from 1948 until his death in 1953.

כיוון שבבית הכנסת שלנו מתפללים הרבה אשכנזים בלילי שבת, ולא רצוי שמצווה זו (ספירת העומר) שנאמרת בציבור יתפלגו בה, זה אומר בכה וזה אומר בכה.. מצאתי לטוב שגם אנו ננהוג כמנהגם של הגאונים שניזכר בסידורו של ר' עמרם גאון... ובכלל שיטתי היא לקרב עד כמה שזה מותר בשינוי נוסחאות שבין הספרדים והאשכנזים בדבר דמינכר, ולמנוע ע"י כך תמיהות ושאלות.

Because many Ashkenazim pray in our synagogue on Sabbath evenings, and it is not desirable that [Counting the Omer] should be said with the community split, this one saying it this way and that one saying it that way... I found it proper to follow the Geonic custom mentioned in the Siddur of R. Amram Gaon... In general, my position is to, as much as permitted to bring the divergent versions of Ashkenazim and Sephardim (that are recognizable) closer together, to prevent confusion and questions.

### 6. R. Uziel in Shut Piskei Uziel B'She'elot HaZman 2

ב"ה. כ"ה תשרי. תרצ"ט. ת"א יע"א לכבוד ידידי הרב הגאון וכו' כמוהר"ר יעקב לויצקי נ"י. רב דשכונת גבעת רמב"ם, בקהלתנו ת"א.

רב נהוראי! שאלה שאל קמן: היות שבימינו ב"ה נתרבה הישוב באה"ק = בארצנו הקדושה, כן ירבו, נתקבצו לכאן אחינו מכל פזורי הגולה, עם מנהגיהם המיוחדים בתפלה, וכיוצא, כפי שכ"א קבל מאבותיו, וכפי שכבר הורגל מכל ימיו, וכ"א מחבב את מנהגי אבותיו שלא לזוז מהם.

והנה בחג הסוכות בנענועי הלולב. ראיתי כי מנהגיהם שונים וחלוקים בהרבה... ומתפללים כולם יחד בביהכ"נ אחד, וכל אחד נוהג כמנהגו, וטובה יוצאת מזה ששורר השלום. וכמו כן חלוקים בתפלה ופיוטים ונפילת אפים. וכו' וכו'. ועד כמה שאפשר נוהגים בכל דבר כ"א כמנהגו. והם מעשים בכל יום ואין פרץ, וגו' ושלוש ושלוה. אבל יראתי אולי יש לחוש בזה משום לא תתגודדו. (יבמות י"ג)....

בין כל המעלות המציניות ומבדילות את ישראל מכל העמים, תופסת מקום בראש, התאחדותה הנפלאה של אומה זאת בתורתה, שהיא יסוד לאומיותה וסוד קיומה הנצחי.

אלפי שנים עברו מיום מעמד הר סיני, הרבה גליות גלתה היהדות ותלך מגוי אל גוי ומממלכה לממלכה, הרבה שמדות נגזרו עליה ועל תורתה להשמדה או לזיפה, לסרס אותיותיה ולשבש כוונותיה, והרבה השפעות ומנהגי חיים ושפות זרות נדבקו בה; ובכל זאת, ולמרות כל זאת, יצאה היהדות צרופה ושלמה בצביונה ורוחה, ואחידה ומאוחדת ביסודה תורתה, וכל אלה שנסו לפגוע באחדות תורה זאת, השומרונים, הצדוקים, האיסיים, הקראים וכתות של תלמידי משיחי השקר, אבדו לגמרי או שמתקיימים קיום עלוב שסופו להבטל מן העולם. אחדות זאת נובעת ממקור נאמן של תורת אל חי, שהוא יחידו של עולם ואחד ומיוחד בשמים ובארץ וכל צבאותיהם, ולכן הוא מצוה על ידי נביאו נאמן ביתו לאמר: ... כשם שהוא יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו,

אגודה זאת שישראל שמה, היא מעידה על אחדות ה' מגינה ומושיעה, והיא אגודת אלקים בארץ שמלמדת את האדם גם בתורתה וגם באחדותה, את סמל האחדות השלמה שאין לך דבר שיכול להפרידה ולפוררה, וכשישראל הם באגודה אחת שמו של הקדוש ברוך הוא מתעלה על ידם (ויק"ר ל'). כשם שמצווים אנו להיות אגודה אחת כן מוזהרים אנו באזהרה חמורה ומאיימת לאמר: לא תעשו עצמכם אגודות אגודות.

...מכל האמור למדנו: שלא הותר לעשות אגודות אלא רק בכגון קהלות האשכנזים וספרדים שהן נפרדות במנהגייהם ומצויינות בתור חטיבות מיוחדות... על כל פנים מכל האמור ומדובר מתברר הדין באר היטב: שכל חלוקי מנהגים בתפלות, מעשי המצות והוראות חלוקות בעניינים צבוריים שנעשים בפומבי בבית הכנסת אחד, הם בכלל אזהרות לאו דלא תתגודדו; וקרוב הדבר לומר שזה הוא בגדר מצוה הבאה בעבירה, וברור הוא שאין זה מצוה מן המובחר ואדרבה מצוה עלינו לקיים ולהבליט בכל מצבינו ועבודתינו לצור ישענו אחדות עם ישראל ותורתו, שבה מתפאר בעמו. וכמה גדולים ועמוקים דברי רז"ל שאמרו תפלין של הקדוש ברוך הוא כתיב בהם ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ שהקב"ה משתבח בשבחייהו דישאל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם שנאמר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ (ברכות ז).

25 Tishrei 5699

To the honorable Rabbi Levitsky, Rabbi of Givat Rambam, Tel Aviv.

Enlightened Rabbi! The question that came to you – As, thank G-d, in our days, the settlement in our Holy Land has increased, may it continue to increase, many of our brothers have gathered here from all scattered parts of the Exile with unique customs in prayer and the like, each as he received from his parents, the he has been accustomed to his whole life, and each loves his father's customs and won't move from them.

On Sukkot, I saw regarding the shaking of the lulav, that there are many different customs which many divergences.... They all pray together in one synagogue and each follows his custom, and good comes from this as peace reigns. The same is true for differences for prayers and liturgy, tachanun. As much as possible, each keeps his own custom. This is a daily occurrence, with no breach – and there is peace and tranquility. However, I am afraid that there may be a violation of making factions... [After explaining the technical halachic issues:]

Among all the virtues that distinguish and separate Israel from all the nations, first and foremost is, the wonderful union of this nation in its Torah, which is the foundation of its nationality and the secret of its eternal existence.

Thousands of years have passed since the revelation at Mount Sinai, and the Jews have been exiled many times and nation to nation and from kingdom to kingdom, with many decrees imposed on it and its teachings to destroy or falsify it, to confuse its letters and disrupt its intentions. Nevertheless, despite all this, Judaism came out pure and complete in its character and spirit, united and unified in its foundation, and all those who tried to harm the unity of this Torah, the Samaritans, the Sadducees, the Essenes, the Karaites and the sects of the disciples of false messiahs were completely lost or exist in a pathetic existence which will disappear from the world. This unity emanates from a faithful source of the Torah of the living G-d, who is the only One in the world, unique in the heavens and in the earth and all their legions, and therefore He commands His faithful prophet of His house to say:...just as He is the only one in the world, so shall your work be special before Him...

This association, which Israel is named, attests to the unity of the Lord, a protector and savior, and it is the union of G-d in the land that teaches man both in her Torah and in her unity, the symbol of complete unity that has nothing to separate and disintegrate. And as we are commanded to be one association, we are also warned of a severe and threatening warning: You shall not make yourselves into factions...

... We have learned from this: that it was not permitted to make factions except in cases such as Ashkenazi and Sephardi communities, which are separate in their customs and distinguished as special divisions....

In any case, the law turns out to be very well: that all the customs of prayer, performance of mitzvot, and halachic rulings that are publicly performed in one synagogue; they are, in general, are guided by the prohibition against factions. And it is very close to saying that this is a mitzva that brings about a sin, and it is clear that this is not a mitzva of the finest kind. We are commanded to must maintain and emphasize in all our situations and work for the Rock of our Salvation to create unity with Israel and Torah. And how great and profound are the words of the Sages that in the Tefillin of the Holy One, blessed be He, it is written "and who are like your people, Israel, one nation in the land" that G-d praises "Israel, You have made me unit in the world and Israel is one nation in the land (Berachot 7).

### 7. R. Uziel in Shut Divrei Chachamim, Even HaEzer 18 (see also Mishpetei Uziel 1:1)

והיות והמבטא הספרדי הולך ונעשה למבטא מקובל בכל ישובנו במבטא האותיות וגם בהברת התנועות, הנוהג בביהכ"ס =בבית הכנסת= בהברות אלה לא הפסיד, וכך עדיף טפי שלא יהיה דבורנו בביהכ"ס משונה מדבור הנלמד בבתי - הספר גם בלמודי קדש. ואין בזה משום אל תטוש תורת אמך...

And since the Sefardi accent is becoming the common accent in all of our settlements, both in terms of pronouncing the letters and the vowels, one who practices this in synagogue has not lost out, for it is better than the way we speak in synagogue

not be different than the that spoken in the schools, even for religious studies. And this is not “disobeying your mother's Torah...”

- See: <http://glod.org.il/sites/default/files/07%20%D7%A1%D7%95%D7%98%D7%94%20%D7%9C%D7%92,%D7%90.pdf>

## 8. שׁוֹרֵת הֵיכַל יִצְחָק אֲבֵן הַעֶזְרָא - הַעֲרֹת סִימָן הַ

א אמר המביא לבית דפוס: לשם השלמת הענין הננו מביאים כאן את התקנות הנזכרות. הרבנות הראשית לישראל תקנות קבועות לגדרי אישות בישראל שנתקבלו פה אחד בכנוס הרבנים הארצי שהתקיים בירושלם בימים י"ח - כ"א שבט תש"י. ב"ה. לרגל קבוע גלויות מכל תפוצות הגולה, מקצו ארץ ואיים רחוקים, שעולים לאלפים ורבות, ומתישבים בארץ בחסד ה' עלינו הגדול, ומביאים אתם מנהגים קדומים שאינם הולמים לתקנות חכמים מרי דארעא דישראל שבעיקרן ירושלים ת"ב, ותקנות רבני הקהלות בישראל בעניני קדושין ונשואין ובעניני גיטין וגרושין יבום וחליצה, ודבר זה עלול להביא מחלוקת בישראל ולהרוס את שלום בית ישראל, לזאת מצאנו וראינו חובה לעצמנו לחדש תקנותיהם של רבותינו הקדמונים זצ"ל ולהוסיף עוד תקנות כאלה שהשעה מחייבת אותם מפני דרכי שלום ושלום הבית בישראל, שהם תופסים מקום יסודי לכל תקנות רבותינו הקדמונים, מימי משה רבינו ועד הדורות האחרונים לקהלותיהם. ברשות קודשא בריך הוא ושכינתיה, וברשות בית - דין של מעלה ובית - דין של מטה וברשות רבנן קדמאי מרי ארעא דישראל, ובהסכמת הגאונים הגדולים חברי המועצה המורחבת של הרבנות הראשית בישראל גוזרים ומתקנים בתוקף תוה"ק ככל תקנות ישראל שנעשו בישראל לקהלותיהם ולדורות עולם. א. אסור לכל איש ואשה מישראל לקדש ולארס שלא בשעת חופה ובעשרה אחרי הרשמת הנשואין במשרדי לשכות הרבנות שבכל מקום. איסור זה רובץ בחרם חמור על כל איש מישראל שהוא נזקק לעדות קידושין - אירוסין אלה, והוא נחשב לחוטא פלילי שראוי להענש עליו. כל איש שארס לו אשה שלא בשעת חופה וקידושין כנ"ל, חייב לגרש ארוסתו זאת בגט כריתות כדת משה וישראל, אחרי תשלום פצוים ככל אשר יפסקו עליו בי"ד מוסמך מהרבנות הראשית לארץ - ישראל. ועד אשר יגרש ובתשלום הפצוים כנ"ל, חייב במזונותיה כפי אשר יטילו עליו בי"ד. ב. (א) אסור לו לאדם מישראל לקדש לו אשה שהיא קטנה מגיל בת שש עשרה שנה ויום אחד, הואיל וקטנה מגיל זה היא מסתכנת בהריונה, סכנת מות לאם ולעובר, בזמננו שנתמעטו הדורות ונחלשו הכוחות, והואיל ומנשואין אלה עלולות לצאת תקלות ועגון, כמו שהוכח במקרים רבים. איסור זה חל גם על אבי הנערה שלא לקדש את בתו כשהיא למטה מהגיל הנ"ל. (ב) אסור לאיש ואשה מישראל לארס או להתארס עם אשה שניה על אשתו הראשונה אם לא בהיתר - נשואין מאושר בחתימת הרבנים הראשיים לישראל. ג. ברוב קהלות ישראל וכן בקהלות האשכנזים שבארץ, קבלו עליהם להלכה שמצות חליצה קודמת למצות יבום, וגם כשניהם, היבם והיבמה, רוצין יבום, אין מניחים אותם ליבם. ובמקום שהיבם נשוי אשה, נהגו בכל המקומות שאין מניחים אותם ליבם. ובהיות ובזמננו ברור הדבר שרוב יבמים אינם מכוונים לשם מצוה, ומשום דרכי שלום ואחדות במדינת ישראל, שלא תהיה התורה כשתי תורות, הננו גוזרים על תושבי ארץ - ישראל ועל אלה שיעלו ויתישבו מעתה והלאה, לאסור עליהם מצות יבום לגמרי, וחייבים לחלוץ, וחייבים במזונות יבמתם כפי מה שיפסקו עליו בי"ד עד שיפטרנו את יבמתם בחליצה. איסור זה אפשר להתירו רק במסבות מיוחדות ועפ"י החלטת המועצה המורחבת בחתימת הרבנים הראשיים לישראל. סדור קידושין, גיטין וחליצות דבר נהוג ומקובל בארץ - ישראל מפי מרנן ורבנן תקיפי ארעא דישראל הקדמונים זצ"ל, וכן נהוג ברוב קהלות ישראל שלא לסדר קידושין, נשואין, אלא ע"י מוסמכים וממונים לכך מטעם הרה"ר לישראל ולשכות הרבנות המקומיות ומשרדי הרה"ר שבכל עיר וכרך. תקנה זאת מיוסדת עפ"י דינא דתלמודא; כל מי שאינו בקי בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם. ולא כל אדם רשאי ליטול השם לעצמו ולאמר שהוא בקי בטיב קידושין וחליצות, אם לא שהוסמך לכך מפי הרה"ר והמקומית, וגם התמנה לתפקידים אלו. הלכה זאת כתבה רמ"א ז"ל יו"ד סי' רמ"ב ואה"ע סי' קנ"ד, והיא מקובלת בכל ארץ - ישראל בזהירות מרובה (עיינן פתחי תשובה אה"ע שם ס"ק א'). ועל יסודה הננו גוזרים לאסור על כל איש ורב בישראל לסדר קידושין, נשואין, אם לא שהוסמך והתמנה לתפקידים אלה עפ"י כתבם וחתמת ידם של הרבמות הראשית שבערי אר"י. וכל העושה זאת שלא ברשות, הרי הוא פורץ גדרם של ראשונים כמלאכים ז"ל. בתוקף הטלת חרם על העובר ככל חומר תקנות הרבנים בישראל, עול/על/ כל קהלות ישראל הקיימות ואלך שתתקיימנה להבא בעזה"י, לשמור ולקיים את כל הכתוב בהם עד בוא גואל לישראל. ושומע לנו ישכון בטח, ושאנן מפחד רעה, ולשומעים ינעם ותבוא עליהם ברכת טוב. ראשי הרבנים לישראל יצחק אייזן הלוי הרצוג בן ציון מאיר חי עוזיאל.

## 9. שׁוֹרֵת יִבֵּע אֹמֵר חֶלֶק ו, אה"ע סי' יד

הספרדים ועדות המזרח ותימן קבלו עלינו הוראות רבותינו הרמב"ם ומרן השו"ע, שסוברים שהלכה כחכמים שמצות יבום קודמת לחליצה אף בזמן הזה שאין מתכוונים לשם מצוה" ומסקנת: "מצות יבום קודמת לחליצה גם בזמן הזה, ואין כל תוקף להסכמת נשיאי וחברי הרבנות הראשית לישראל שגזרו אומר לבטל לגמרי מצות יבום, גם מהספרדים ועדות המזרח, ואין להם כל סמכות לכך. ... וכל שכן אם יש רגלים לדבר שהיבם מכוין לשם מצוה, שבודאי שראוי מאד שבית הדין יעודדו אותם לקיים מצוה רבה זו

## • חידושו של הרב עוזיאל – זרע ישראל

### 10. שׁוֹרֵת מִשְׁפָּטֵי עֹזִיאל כִּכְך ב - יורה דעה סימן נח

ובנכרית שהיא כבר נשואה לישראל. מעשיה מוכיחים שהיא באה להתגייר לשם שמים ולפיכך מצוה לקרבה. וכל שכן הוא שמצוה לקרב בת ישראל שנולדה מנכרי ונשאת לישראל. דאע"ג שהבנים נגזרים אחרי אמם והם נכרים לכל דבריהם, מכל מקום מזרע ישראל באו ומצוה להשיבם אל צור מחצבתם אלו האבות לבל ידח ממנו נדח. מטעמים אלה מותר ומצוה לקבל את שתי הנכריות האם ובתה. להציל את ילדי זרע ישראל מאבדון ואת איש ישראל מחטא ועון תמידי של כי חלל יהודה קדש ובעל בת אל נכר יכרת ה' אשר יעשנה ער ועונה מאהלי יעקב ומגיש מנחה לה' צבאות (מלאכי ב' יא - יב). כדברים אלה כתבתי בסה"ק "משפטי עזיאל" (ח"א יו"ד סימן י"ד סעיף א').

### 11. שׁוֹרֵת פִּסְקֵי עֹזִיאל בִּשְׁאֵלוֹת הַזְּמַן סִימָן סָא

א' מקום שתקנו שלא לקבל גרים וקמו איזה חכמים ופרצו הגדר וקבלום אי מהני הקבלה. ב' דין ההבחנה לישראלית הנשואה לגוי... אולם בנידון דידן: יש להסתפק בדבר מעיקרו אם זה נקרא סייג לדבר מצוה? הואיל ולעומת זאת יש צד חומרא שלא תנעול דלת בפני שבים בשערי תשובה ולהשאירם מתוך אונס באיסור נשג"ז = נדה שפחה גויה זונה = ולהרחיק את בניהם שאעפ"י שאינם קרויים בנים אבל זרע ישראל הם מצד האב ועלינו לקרבתם אל היהדות ולא להרחיקם מתורת ישראל ומקרב היהדות לעולם. ומסופק אני מאד אם יש בזה גדר לרבים שעל ידי כן ימנעו מנשואי תערובת ואולי אדרבא בהיותם נואשים מלעשות בהיתר יעשו באסור ויגררו הם ובניהם לצאת מתורת ישראל וכנסת ישראל.

## 12. שו"ת פסקי עוזיאל בשאלות הזמן סימן סד: בענין הנ"ל ובדין גרות קטנים ומילתן

...ראשית דבר הנני להודיע, שדברי מוסבים על מקרה שאין האב נשמע להוראת ב"ד לשלח את אשתו הנכריה, ולו היתה יד בית דין תקיפה - לית דינא ולית דינא דינא דיש מקום למול ולגייר את בנה, אפילו אם תרצה האם בכך ואף תסכים היא עצמה להתגייר, בין אם היא אשת כהן או אפילו אשת ישראל. ומזקנים אתבונן מהנעשה בימי עזרא: ועתה נכרות ברית לאלוקינו, להוציא כל הנשים והנולד מהם, וכתורה יעשה. ויענו כל הקהל ויאמרו כדברך כן נעשה...אולם אין זה מוכרח שאפשר לומר שהאבות לא רצו בכך או שבת דינו של עזרא בשעתו, מצאו הרחקה זאת להכרחית, להבדיל לגמרי כל תערובת בין בני ישראל לבני בנות הנכר. או אפשר שהנשים עצמן לא רצו להתגייר ולא לגייר את ילדיהם, ולכן אין ללמוד מזה הלכה לדורות, אלא שבנה של נכרית הוא כמותה מעיקר דין תורה של איסור לא תתחתן עם וכו' (בראשית רבה ז' ג'; ירושלמי יבמות פ"ב ה"ו, קידושין פ"ג ה"ב) וכיון שכן צריכים אנו לשוב לדין תורה וללמוד אם איסור זה הוא גם במתגיירת האשה ואם מותר לאב לגייר את ילדיו....הא למדת דלא נחלקו התנאים אלא לרבות גם בני גר זכר שנולדו מישראלית או שנזרעו בתוליה בישראל אבל לדברי הכל, בני ובנות ישראל שנולדו מהנכרית קרויים זרע ישראל, הלכך כשאביו הביאו להתגייר חוזר הילד לעיקר זרעו, וראיה לדבר, נראה מדאמרנין: ומזרעך לא תתן להעביר למוֹלך, בישראל הבא על הכותית והוליד ממנה בן, הכתוב מדבר (מגילה כ"ה ע"ב).

## 13. שו"ת פסקי עוזיאל בשאלות הזמן סימן נט: גירות שנשאת לישראל בגיורת

... ודבריו היקרים אלה הם לנו לעינים בכל דבר שאין בו אסור גמור כגון הנטען או הנשוי עם הגויה ונתגירה שאם לא נתיר נשואה עמה אחרי גרותה ישארו נשואים כל ימיהם בגיורת ובניהם יהיו בני תערובת נעקרים מאדמת ישראל, וה' בחסדו ישיבנו למוטב ויקוים בנו ואצרוף כבר סיגך ואסירה כל בדילך ואשיבה שופטך כבראשונה ויועצך כבתחלה .

## 14. תלמוד בבלי יבמות כד:

אחד איש שנתגייר לשום אישה, ואחד אישה שנתגיירה לשום איש, וכן מי שנתגייר לשום שולחן מלכים, לשום עבדי שלמה - אינן גרים, דברי ר' נחמיה; שהיה רבי נחמיה אומר: אחד גרי אריות, ואחד גרי חלומות, ואחד גרי מרדכי ואסתר - אינן גרים, עד שיתגיירו בזמן הזה. בזמן הזה סלקא דעתך? אלא אימא כבזמן הזה. הא איתמר עלה, אמר רבי יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב: הלכה כדברי האומר כולם גרים הם

## 15. חידושי הריטב"א מסכת יבמות דף כד עמוד ב

הלכה כולן גרים. פ' דגמרא גמיר לה דרבנן פליגי על ר' נחמיה וסתם מתני' כרבנן הוא, והקשו בתוספות כיון דגרי אריות גרים הן לרבנן למה אמרו שהם כגויים למ"ד גרי אריות הם, ותרצו דשאני התם שהכתוב אומר עליהם ואת אלהיהם היו עובדים לומר שלא נתגיירו בלב שלם מעולם ולא קבלו עליהם, ומאן דמכשר התם סבר דנתגיירו בלב שלם אלא חזרו לסורם, אבל (הא) הכא כיון דנתגיירו וקבלו עליהם חזקה הוא דאגב אונסייהו גמרו וקבלו ואף על גב דמחמת האונס הוה גירות הוא אליבא דרבנן.

## 16. שו"ת בית יצחק י"ד ח"ב, סי' ק'

והנה בגוף הדבר דאם נתגייר לשום תועלת דלהלכה כולם גרים, כתב בריטב"א בשם הרמב"ן בטעם הדבר כיוון דאתגיירו וקבלו עליהם, חזקה היא דאגב אונסייהו גמרו וקבלו... מוכח דעל כל פנים בעי שיקבלו בלב שלם המצוות, מה שאין כן אם מגייר רק לפניו, ולבו בל עמו להחזיק במצוות, ואנו יודעין כוונתו, שגם אחר כך יהיה בועל נידה ומחלל שבת ואוכל טריפות, לא הווי גר כלל, ולא שייך לומר בזה דברים שבלב אינם דברים... דשם שאני, שהוא בין אדם לחברו.... ובין אדם לחברו דברים שבלב אינם דברים; מה שאין כן מה שמגייר ומקבל עליו עול מצוות, ואם בלבו שלא יקיימם - רחמנא לבא בעי, ולא נעשה גר

## 17. שו"ת פסקי עוזיאל בשאלות הזמן סימן ס: נכרית נשואה לישראל ורוצית להתגייר ולהשאר תחת בעלה בחו"ק

...בתשובתי (משפטי עוזיאל ח"א י"ד סימן י"ד +לעיל סימן נ"ט+) העליתי להתיר נשואיהם של נשואי נכריות אחר גרותן, על יסוד הוראת רבינו ומורנו הרמב"ם ז"ל, ומעלת השיג על הוראה זו שהיא נסתרת ממ"ש הרדב"ז ז"ל בתשובתו: שנשאל על ראובן שגרש את אשתו על מנת שלא תנשא לשמעון, לפי שנטען עליה ומחמתו הוציאה. והלך שמעון ונשאה בערכאות של גויים, ועתה רוצה ללכת למקום שאין מכירין אותו וישא אותה ע"י חו"ק ונמצא שהגט בטל ובניה ממזרים, אם נאמר לראובן שיגרש אותה בלא תנאי שלא להרבות ממזרים? וע"ז השיב הרדב"ז: דבר ידוע שהנטען על האשה אסור לישא אותה, הלכך אסורה היא על שמעון, ולא נתיר לו אנחנו איסור חמור; ואדרבה הלעיטהו לרשע... דון מינה בנדון שלא נאסר אלא לכתחילה, ואם כנס לא יוציא, ודאי שמצוה עלינו או לכה"פ אנו רשאים להשיאנה לו כדי שלא ילכד באסור בעילת בת אל נכר כל ימיו. ומאי דעבד עבד. וה' הטוב יכפר עונו. ולא יוסיף עוד לחטוא כל ימיו...

## 18. Prophetic Morality as a Factor in R. Uziel's Rulings on Conversion : A Case Study of Halakhic Decision-Making from a Zionist Perspective by Rabbi Binyamin Lau

R. Uziel's use of prophetic sources shows the extent to which he sees the matter of conversion not as a private matter but as part of the overall process of the people's return to its Land. The central motivation for his tendency to rule leniently in matters of conversion grows out of an overarching vision of the nation rather than the specific laws of conversion in *Yoreh De'ab*. ... Since the inception of Zionism, decisors have taken different tacks on many questions related to Israeli society, including, among others, the commandment to settle the Land and the military draft. The issue of conversion, too, appears to be a test case with respect to the religious significance of the third return Zion. For one who sees no religious significance in this enterprise of Jews returning to their Land and their people, the laws of conversion will remain unchanged and each case will continue to be determined on its own, without regard to the overall picture. But the Zionist ideology sought to enhance the concept of the nation, thereby resulting in a changed attitude toward the question of conversion. In the position he adopts, R. Uziel reflects something of that stance, as he relies on prophetic verses that deal with the problems of assimilation and how to overcome them. We can see a similar process of nationalistic thought and reliance on the prophetic books on the part of contemporary decisors who quote Ruth – “your people shall be my people and your God shall be my God” (1:16) – as a model for accepting converts on a national basis even before they are accepted on a religious basis... It appears that relatively wide use of other verses related to meta-halakhic concepts is characteristic of R. Uziel.